

wink.

Onderzoek

De staat van jaarverslagen

Onderwijs 2021

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
VERSLAGLEGGING 2021	
01 Online jaarverslagen	10
02 Bestuurders	12
03 Accountants	14
04 'Populair jaarverslag'	16
05 Visuele aantrekkelijkheid	18
06 Toegankelijkheid	20
08 Publicatiedatum & omvang	22
09 PDF + Online + Toegankelijk	25

Samenvatting

Samenvatting & Conclusies

'De staat van: jaarverslagen onderwijs' geeft inzicht in de inhoudelijke en visuele verslaglegging van onderwijsinstellingen binnen het ROC, HBO en WO. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van de publieke jaarverslagen van onderwijsinstellingen over 2020, hun websites en LinkedIn-pagina's.

Als specialist in digitaal publiceren onderzoeken we met regelmaat de markt van online jaarverslagen. Met dit onderzoek brengen we een deel van de onderwijsinstellingen op de hoogte van ontwikkelingen in de branche én laten we ze (en jou dus ook) het gemak ervaren van een digitale publicatie met ons product Reporting. Meer weten? Lees meer informatie, de voordelen en voorbeelden op onze website.

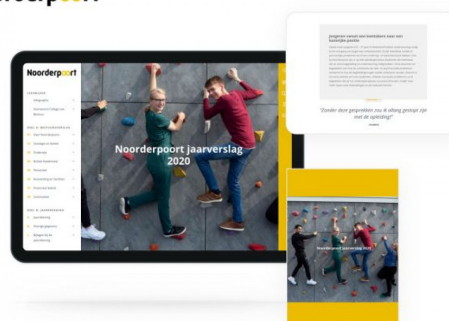
Aantal online jaarverslagen stijgt

Steeds meer onderwijsinstellingen kiezen ervoor om hun jaarverantwoording, naast de PDF, ook te publiceren op een website. Meer dan 1 op de 5 koos daar voor het jaarverslag van 2020 voor.

Lees meer

Noorderpoort

27% van de onderwijsinstellingen heeft een vrouwelijke bestuurder

Met 1 op de 4 vrouwelijke bestuurders lijkt het aantal vrouwelijke bestuurders achter te blijven bij andere sectoren. Binnen woningcorporaties is dat namelijk 34% en bij ziekenhuizen in Nederland 36%.

Lees meer

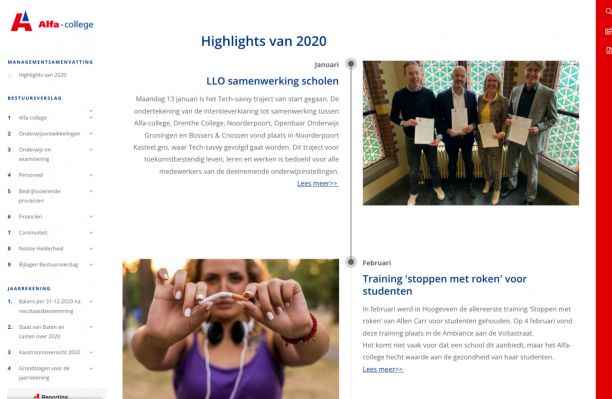

De 'BIG 4' heeft het samen het grootste deel van de markt

De traditionele 'Big4' heeft met 75% het grootste deel van de markt van onderwijsinstellingen in handen. De traditionele 'Big4' bestaat uit KPMG, Deloitte, EY en PWC.

Lees meer

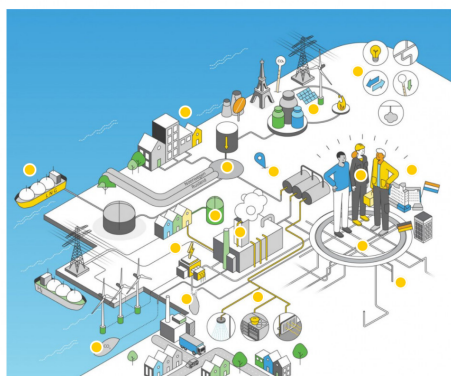

Merendeel van de jaarverslagen wordt opgemaakt

84% van de PDF-versies van de jaarverslagen van onderwijsinstellingen is opgemaakt. Hierbij is het criterium gehanteerd dat er in de PDF overduidelijk aandacht is gegeven aan de opmaak van het document. Een standaard opmaak vanuit Word valt hier niet onder. 16% kiest ervoor om simpelweg een PDF te genereren van het Word-bestand.

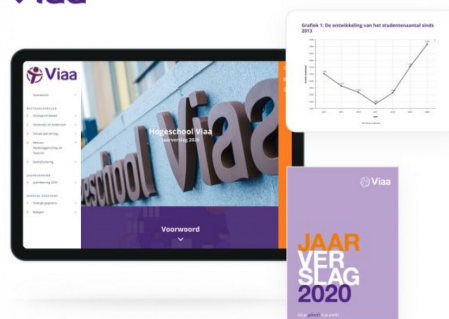
[Lees meer](#) →

'Populair jaarverslag' onverminderd populair

In 2020 koos (36%) van de onderwijsinstellingen voor het publiceren van een 'populair jaarverslag'. De term 'populair jaarverslag' is niet overal bekend. Andere termen die gebruikt worden zijn: (management)samenvatting, infographic, kerncijfers en publieksversie. Allemaal verwoordingen voor een verkorte weergave van de belangrijkste cijfers en gebeurtenissen van het jaar. Dit populaire jaarverslag wordt vaak apart van het jaarverslag vormgegeven en als PDF-download aangeboden. Ook wordt deze nog regelmatig gedrukt.

[Lees meer](#) →

Meer dan de helft van de jaarverslagen gebruikt infographics

Bijna de helft van de jaarverslagen (56%), maakt gebruik van infographics om informatie te visualiseren. Een infographic geeft cijfermatige, geografische en/of procesinformatie grafisch weer. Veelal helpt het om complexe informatie, duidelijk te visualiseren.

[Lees meer](#) →

Weinig jaarverslagen voldoen aan digitale toegankelijkheid

Hoewel semi-overheidsinstellingen sinds september 2020 verplicht zijn om hun informatie toegankelijk beschikbaar te stellen, lijkt de urgentie hiervan bij onderwijsinstellingen nog niet echt te zijn doorgedrongen. Krap 11% van de jaarverslagen is toegankelijk. Dat houdt in dat zij voldoen aan de [WCAG-wetgeving](#) en zo voor iedereen toegankelijk zijn. De jaarverslagen die voldoen aan de eisen van toegankelijkheid, zijn veelal met behulp van specifieke rapportagesoftware (zoals [Reporting](#)) ontwikkeld.

Lees meer →

22% van de jaarverslagen geschikt voor mobiel

Veel mensen gaan online via hun smartphone, ook de lezers van een jaarverslag. Opvallend is dat 22% van de onderzochte jaarverslagen mobiel toegankelijk is. Deze jaarverslagen zijn allemaal responsive. Dat wil zeggen dat de inhoud zich aanpast aan het apparaat waarop de content wordt weergegeven (tablet, smartphone, desktop). Veel daarvan zijn samengesteld met behulp van specifieke rapportagesoftware (zoals [Reporting](#)).

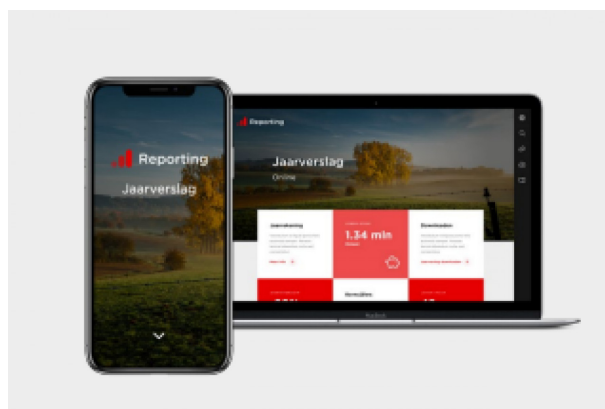
Lees meer →

Meeste onderwijsinstellingen publiceren in juni

De publicatie van de jaarverslagen van onderwijsinstellingen is in lijn met de deadline die vanuit de overheid wordt gesteld. Veruit de meeste instellingen publiceren in juni. Dit aangezien zij verplicht zijn om hun jaarverslag voor 1 juli in het opvolgende jaar te publiceren. 4% van de instellingen haalde in 2020 de deadline niet.

Lees meer →

Jaarverslag bevat gemiddeld 160 pagina's

Gemiddeld hebben de onderzochte instellingen 160 pagina's nodig om verslag te doen over het voorgaande jaar. 15% heeft minder dan 100 pagina's nodig, maar één instelling had 448 pagina's nodig voor het jaarverslag.

Lees meer

10% van de jaarverslagen voldoen aan alle onderzoekscriteria

Alle onderzochte instellingen publiceren het jaarverslag in PDF-vorm. 84% daarvan doet dit in een opgemaakt verslag. 22% beschikt ook over een online jaarverslag, dat in vrijwel alle gevallen mobiel toegankelijk is. Een kleine 11% van de jaarverslagen is toegankelijk volgens de [WCAG-richtlijnen](#) en scoort daarmee 'een vinkje' op alle criteria in dit onderzoek.

Lees meer

Opvallendheden & Tips

Gedurende het onderzoek naar de verslaglegging over 2020, vielen nog een aantal zaken op. Hieronder vind je een overzicht van de opvallendheden inclusief enkele tips!

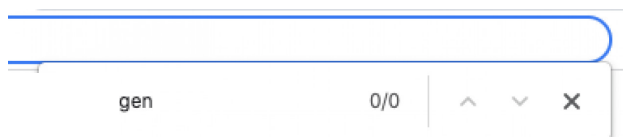
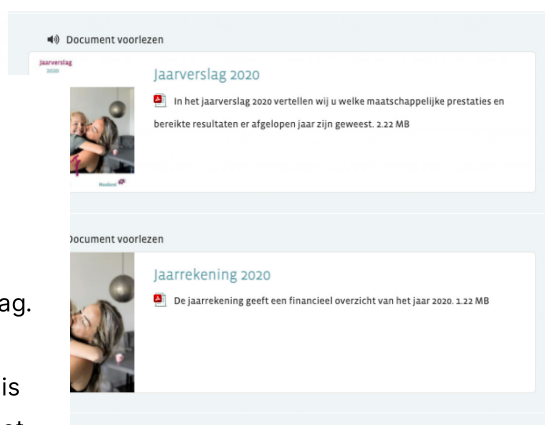
Handtekeningen bestuurders en commissarissen

In een aantal jaarverslagen kwamen we de handtekeningen van bestuurders en commissarissen tegen. Voor het jaarverslag dat naar de [KVK](#) en het ministerie gaat, is dit verplicht. Voor het jaarverslag zoals deze op de website moet worden gepubliceerd niet. Het advies is dan ook om de handtekeningen in de publieksversie weg te laten vanwege de kans op misbruik.

Voorzitter rvc
Lid rvc
d rvc
Lid rvc

Bestuursverslag & Jaarrekening

Een aantal onderwijsinstellingen publiceert de jaarrekening nog afzonderlijk van het bestuursverslag. Er is van overheidswege een verplichting om deze gezamenlijk te publiceren. Vanuit lezersperspectief is dat ook ons advies. Het bestuursverslag is immers het verhaal achter de cijfers. Dat wil je niet los van elkaar zien.

Niet doorzoekbare PDF

Een aantal onderwijsinstellingen publiceert de PDF van het jaarverslag nog als een afbeelding. Dit maakt dat de PDF niet doorzoekbaar is. Het advies is om een PDF altijd met doorzoekbare tekst te publiceren.

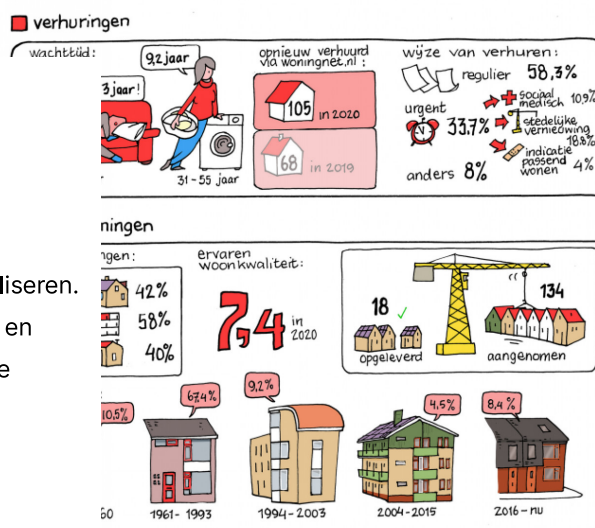
Bladerbare PDF

Enkele jaarverslagen worden alleen als bladerbare PDF aangeboden. Dit formaat is geschikt voor reclamefolders, maar voor een jaarverslag niet gebruiksvriendelijk. Daarnaast ontbreekt meestal de mogelijkheid om het document te kunnen downloaden.

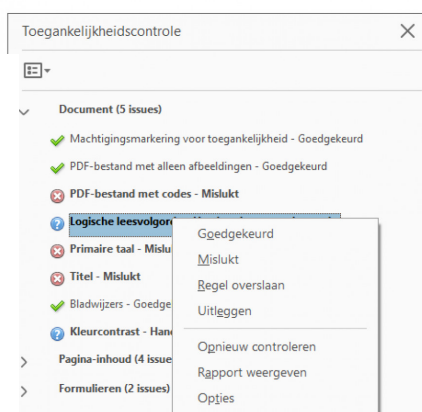
Creatief gebruik van infographics

Meer en meer wordt er in jaarverslagen gebruik gemaakt van infographics om informatie te visualiseren. Met een infographic wordt op een aantrekkelijke en overzichtelijke wijze, veelal numerieke informatie getoond.

Check zelf de toegankelijkheid van de PDF

Als je wil checken of de PDF van je jaarverslag toegankelijk (drempelvrij) is, raden we je aan gebruik te maken van de software van Adobe Acrobat Pro. Indien je gebruik maakt van Reporting is de online versie van het jaarverslag automatisch (technisch) toegankelijk*.

* Zorg er altijd voor dat je de content van het jaarverslag ook plaatst volgens de toegankelijkheidsrichtlijnen. Bijvoorbeeld: als je een filmpje plaatst, zorg dan dat deze ondertiteld is. [Meer informatie over de toegankelijkheidsrichtlijnen.](#)

Een online jaarverslag?

Onderwijsinstellingen zijn verplicht om ook een PDF van hun jaarverslag te publiceren. Om te voorkomen dat je de content van het jaarverslag op twee plekken moet invoeren, is het raadzaam om te kiezen voor software die het jaarverslag direct online én als PDF publiceert. Een voorbeeld van dergelijke software is Reporting.

Erasmus
University
Rotterdam

01 Online jaarverslagen

Een analyse van de jaarverslagen van onderwijsinstellingen (ROC/HBO/WO) over het jaar 2020 en de websites van de instellingen (n=111) laat zien dat er naast een PDF, ook vaak een online versie van het jaarverslag wordt gepubliceerd.

Steeds meer onderwijsinstellingen kiezen ervoor om hun jaarverantwoording, naast de PDF, ook te publiceren op een website. Meer dan 1 op de 5 kiest daar in 2020 voor. Ter vergelijking: bij [woningcorporaties](#) is dat 1 op de 10.

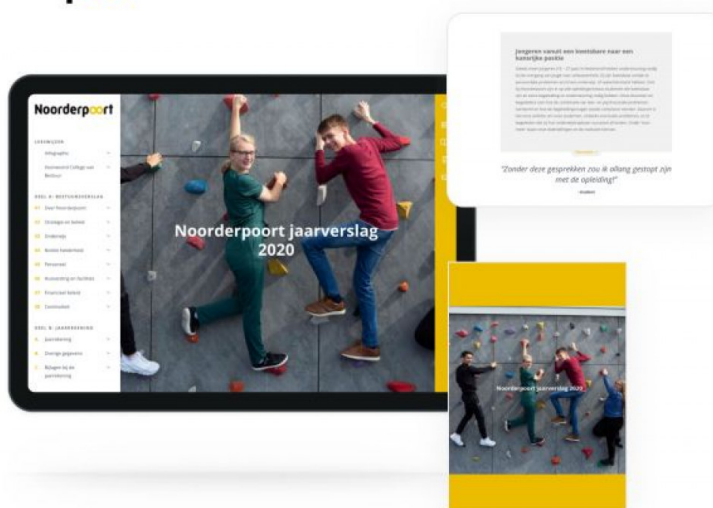
De voordelen van het online publiceren zijn:

- De informatie is sneller toegankelijk (lezers hoeven niet eerst een PDF te downloaden).
- De informatie is gemakkelijk interactief te maken.
- Het jaarverslag is direct mobiel toegankelijk (responsive).
- Het jaarverslag is zeer goed doorzoekbaar.
- Een online jaarverslag is milieuvriendelijker.
- Bij de totstandkoming kun je gemakkelijk [online samenwerken](#), dit voorkomt onoverzichtelijke versiebeheer.

Onderwijsinstellingen zijn verplicht om ook een PDF van hun jaarverslag te publiceren. Om te voorkomen dat je de content van het jaarverslag op twee plekken moet invoeren, is het raadzaam om te kiezen voor software die het jaarverslag direct online en als PDF publiceert. Een voorbeeld van dergelijke software is [Reporting](#) (iwink.nl/reporting).

Noorderpoort

Online jaarverslag ROC Noorderpoort: <https://jaarverslag2020.noorderpoort.nl/>

02 Bestuurders

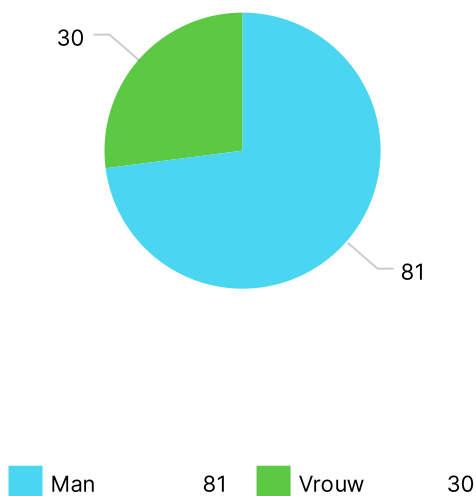
In de jaarverslagen zelf wordt het geslacht van de bestuurder niet altijd (meer) aangegeven. Middels deskresearch hebben we op basis van het jaarverslag en LinkedIn onderzoek deze informatie opgezocht (n=111). We hebben hier gekeken naar de bestuurders met de titel: 'Voorzitter College van Bestuur'.

Man-vrouwverdeling

Met 27% vrouwelijke bestuurders, lijkt het aantal vrouwelijk bestuurders enigszins achter te blijven bij de markt. Binnen ziekenhuizen en woningcorporaties is het percentage respectievelijk 34% en 36%.

Geslacht bestuurders onderwijsinstellingen

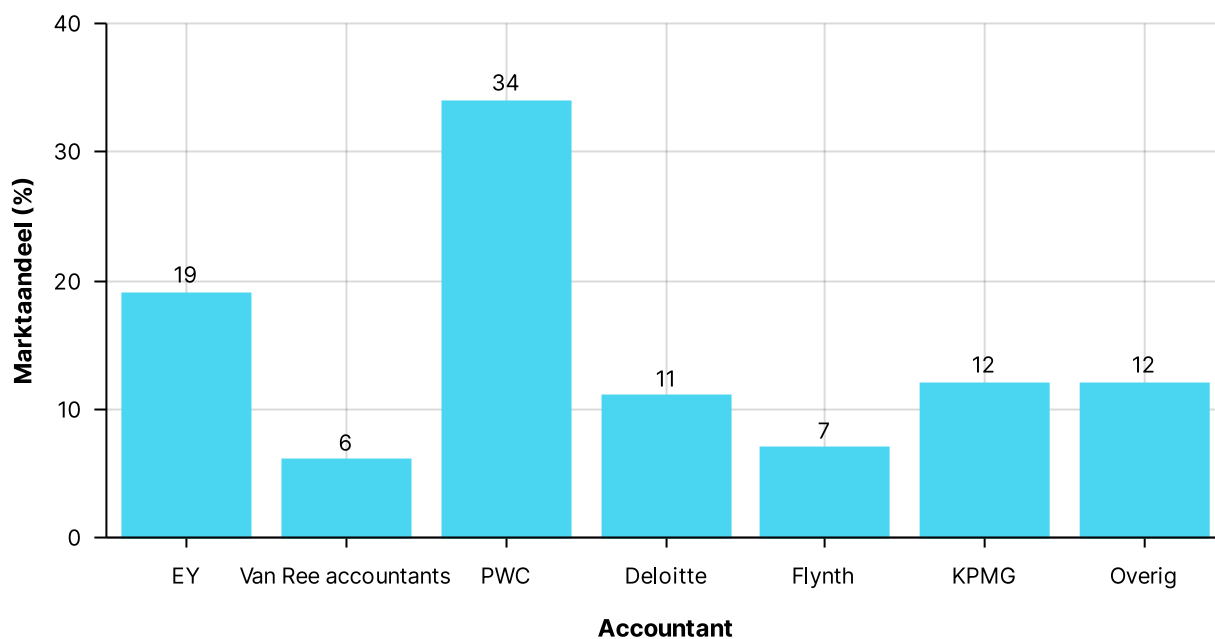

03 Accountants

Welke accountant verantwoordelijk is voor de jaarrekening, hebben we geanalyseerd door de jaarverslagen van onderwijsinstellingen over 2020 (n= 95) te bestuderen.

Het grootste marktaandeel heeft PWC (34%). De 'Big4' accountantskantoren ([KPMG](#), [Deloitte](#), [EY](#) en [PWC](#)) hebben samen een marktaandeel van 75%. Opvallend is dat de accountant met het grootste marktaandeel in de woningcorporatiebranche ([BDO](#)) van geen enkele onderwijsinstelling de accountant is.

De traditionele 'Big4' heeft tezamen 38% van de markt. Twee opvallende kantoren in het rijtje zijn [Van Ree accountants](#) en [Flynth](#) met beide een marktaandeel van rond de 7%.

De 'Code Goed Onderwijsbestuur en accountantswissel' geeft aan: 'Het interne toezicht is de opdrachtgever van de externe accountant. Het interne toezicht beoordeelt jaarlijks het functioneren van de externe accountant en besteedt de functie van externe accountant (minimaal) om de vijf jaar opnieuw aan.'

Hoewel dit niet verplicht is lijkt het hierdoor uitgesloten dat een kantoor de complete markt of meerderheid bedient.

04 'Populair jaarverslag'

Door analyse van het jaarverslag van onderwijsinstellingen over het jaar 2020 en de websites van ROC's, HBO's en Universiteiten (n=111) hebben we gekeken of er naast een PDF ook een verkorte versie (samenvatting) van het jaarverslag is gepubliceerd.

De term 'populair jaarverslag' is niet bij iedereen bekend. Andere termen die [hier](#) ook voor worden gebruikt zijn:

- (management)samenvatting
- infographic
- kerncijfers
- publieksversie

In dit onderzoek zijn alle bovenstaande vormen van de jaarverslagen, samengevoegd onder de term 'populair jaarverslag'. Dit betreft een verkorte weergave van de belangrijkste cijfers en gebeurtenissen van het jaar. Deze wordt vaak apart van het jaarverslag vormgegeven en als PDF-download aangeboden. Ook wordt deze nog regelmatig gedrukt.

Ik ben geen fan van samenvattingen van jaarverslagen die apart van het complete jaarverslag worden gepubliceerd. Wil je meer informatie over een bepaald onderwerp, dan moet je dat direct kunnen raadplegen en niet een apart document hoeven downloaden. Dat kan perfect met een online jaarverslag doordat de bezoeker kan 'doorklikken' naar onderliggende informatie.

Jurriaan Wentink - Specialist digitaal rapporten bij iWink

In 2020 koos 36% van de onderzochte instellingen voor het publiceren van een verkort jaarverslag. Meer over een managementsamenvatting met Reporting: iwink.nl/reporting/managementsamenvatting.

Studenten en medewerkers

In 2020 hebben wij **3451*** studenten in onze **mbo-opleidingen**. Daarnaast volgen **475*** studenten en cursisten een opleiding of cursus bij **VAVO en Educatie**.

Wij hebben **358 medewerkers** in vaste dienst. 56% daarvan is vrouw, 44% man. In 2020 is het ziekteverzuim van onze medewerkers is 5,6%.

* Studenten- en cursistenaantallen:

- Bouw en Design 329
- Business 494
- Dienstverlening 363
- Entree 113
- ICT 334
- Onderwijs en Kinderopvang 354
- Techniek en Technologie 608
- Zorg en Welzijn 685
- VAVO 141
- Educatie 436

Voorbeeld van een verkort (online) jaarverslag van ROC Ter AA met de belangrijkste cijfers.

05 Visuele aantrekkelijkheid

Door de jaarverslagen over 2020 te analyseren (n=111), hebben we een analyse gemaakt van de mate waarin het jaarverslag wordt opgemaakt en/of er gebruik wordt gemaakt van extra elementen als infographics.

Wanneer informatie is opgemaakt, is deze beter te lezen, te scannen en te begrijpen. Denk hierbij aan:

- het kiezen van een goed leesbaar lettertype in een goed leesbaar formaat.
- het gebruik van voldoende regelafstand en koppen.
- het aanbieden van de informatie in alinea's, afbeeldingen, tabellen en grafieken.

84% van de PDF-versies van de jaarverslagen van onderwijsinstellingen is opgemaakt. Hierbij is het criterium gehanteerd dat er in de PDF overduidelijk aandacht is gegeven aan de opmaak van de informatie. Een standaard opmaak vanuit Word valt hier niet onder. Dit betekent niet dat al deze jaarverslagen door een grafisch vormgever zijn opgemaakt. Dit kan ook middels [reportingsoftware](#) die de PDF en de online versie van het jaarverslag direct opmaakt. Daar hoeft een redacteur vervolgens niets meer aan te doen, omdat het jaarverslag direct in de huisstijl wordt weergegeven.

16% van de instellingen kiest er wel voor om simpelweg een PDF te genereren van het Word-bestand. Wij adviseren om niet te volstaan met de standaard-opmaak vanuit Word. Dit aangezien jaarverslagen qua [omvang](#) behoorlijk groot zijn en veel tekst bevatten. Een opgemaakte versie van het jaarverslag verhoogt de lezersvriendelijkheid en toegankelijkheid.

Daarnaast straalt een opgemaakt jaarverslag positief af op de stakeholders (zie [Webinar Reporting](#)). Eenmaal opgemaakt is het een visitekaartje in lijn met de corporate communicatie. Een publicatie waar niet alleen externen (accountant, gemeentes, etc), maar ook medewerkers en studenten trots op kunnen zijn.

Meer dan tekst en tabellen

We zien dat in steeds meer jaarverslagen gebruik wordt gemaakt van:

- infographics
- fotografie & video
- quotes/interviews

Wij juichen het toepassen van verschillende content-elementen toe. Dit maakt het verslag visueel aantrekkelijker en daardoor ook aantrekkelijker om te lezen. Bekijk de voorbeelden voor extra inspiratie: iwink.nl/reporting/voorbeelden.

Gebruik van infographics

Meer dan de helft (56%) van de onderwijsinstellingen maakt gebruik van infographics om informatie te visualiseren. Een infographic geeft cijfermatige, geografische en/of procesinformatie grafisch weer. Het helpt vaak om complexe informatie, duidelijk te visualiseren.

06 Toegankelijkheid

Door de jaarverslagen van ROC's, HBO's en Universiteiten over 2020 te analyseren (n=111) op het gebied van toegankelijkheid ([WCAG-richtlijnen](#)) hebben we bepaald of deze drempelvrij zijn gepubliceerd en/of deze mobielvriendelijk (responsive) zijn.

Hoewel semi-overheidsinstellingen sinds september 2020 verplicht zijn hun informatie toegankelijk beschikbaar te stellen, lijkt de urgentie hiervan in de onderwijsbranche nog niet echt te zijn doorgedrongen. Een kleine 11% van de jaarverslagen voldoet aan de [toegankelijkheidsrichtlijnen](#). Dit zijn voornamelijk de jaarverslagen die met behulp van online rapportagesoftware (zoals [Reporting](#), [iwink.nl/reporting](#)) zijn ontwikkeld.

Vanaf 2025 geldt de verplichting om alle digitale informatie toegankelijk te publiceren voor alle organisaties ([European Accessibility Act](#)).

Content en techniek

Informatie toegankelijk publiceren bestaat voor een deel uit techniek. Maak je bijvoorbeeld gebruik van de juiste koppen? Is het contrast wel hoog genoeg? Dit geldt voor zowel online jaarverslagen, als jaarverslagen in een PDF-vorm. Wil je toegankelijk publiceren, dan moet je content ook toegankelijk zijn. Dit betekent bijvoorbeeld dat afbeeldingen altijd van een alternatieve tekst zijn voorzien. Wil je ook toegankelijk publiceren? Lees dan dit [whitepaper met handige tips en checklists](#).

Checken toegankelijkheid PDF

Als je wilt checken of de PDF van je jaarverslag toegankelijk (drempelvrij) is raden we je aan gebruik te maken van de software van [Adobe Acrobat Pro](#). Indien je gebruik maakt van [Reporting](#) is de online versie van het jaarverslag [automatisch \(technisch\) toegankelijk](#). Je moet dan nog wel zelf zorgdragen voor toegankelijke content. Lees daarvoor de volgende kennisartikelen:

- [Optimaliseer je content voor de WCAG met deze tips](#)
- [In vijf stappen voldoen aan de WCAG](#)
- Of lees het [WCAG-dossier](#).

Responsive

De [WCAG](#) bevat een aantal richtlijnen waar de techniek en content van een toegankelijke publicatie aan moet voldoen. Als we op een iets hoger niveau kijken naar het verlagen van digitale drempels, dan is het publiceren van informatie die gemakkelijk op een mobiel apparaat is te lezen een must. Voor websites zijn we hier inmiddels aan gewend. De jaarverslagen die in een online formaat worden gepubliceerd zijn dan ook veelal responsive. Dit in tegenstelling tot de jaarverslagen in PDF-vorm, die nauwelijks goed op een smartphone te lezen zijn. Slechts 22% van de jaarverslagen zijn dan ook maar mobiel-toegankelijk.

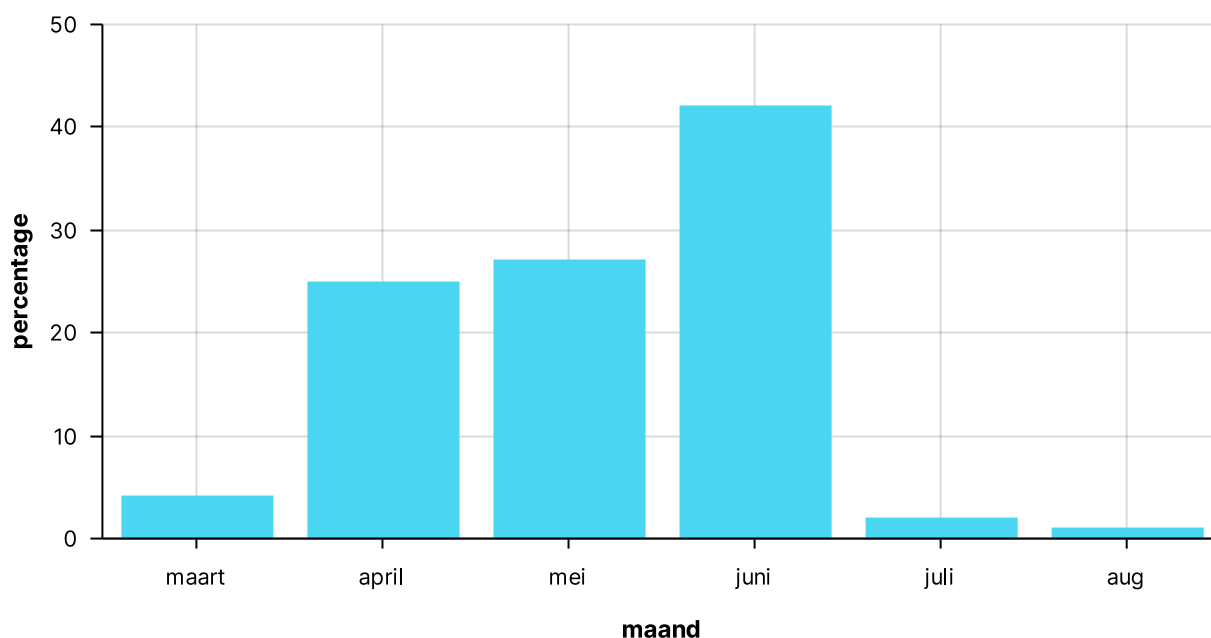
08 Publicatiedatum & omvang

De publicatiedatum is bepaald aan de hand van de datum die staat bij de ondertekening van de Raad van Commissarissen in de jaarverslagen over 2020 (n= 111).

Maand van publicatie

Onderwijsinstellingen zijn volgens de 'Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RvJ)' verplicht hun jaarverslag voor 1 juli in het opvolgende jaar in te dienen bij het ministerie van OCW/DUO.

Uiteraard is de wens om het jaarverslag zo snel als mogelijk te publiceren. Ons onderzoek wijst echter uit dat het merendeel van de onderwijsinstellingen gebruik maakt van de tijd die ze krijgen. 42% van de instellingen publiceert in de maand voor de deadline. Slechts 4% mist de deadline en publiceerde na 1 juli.

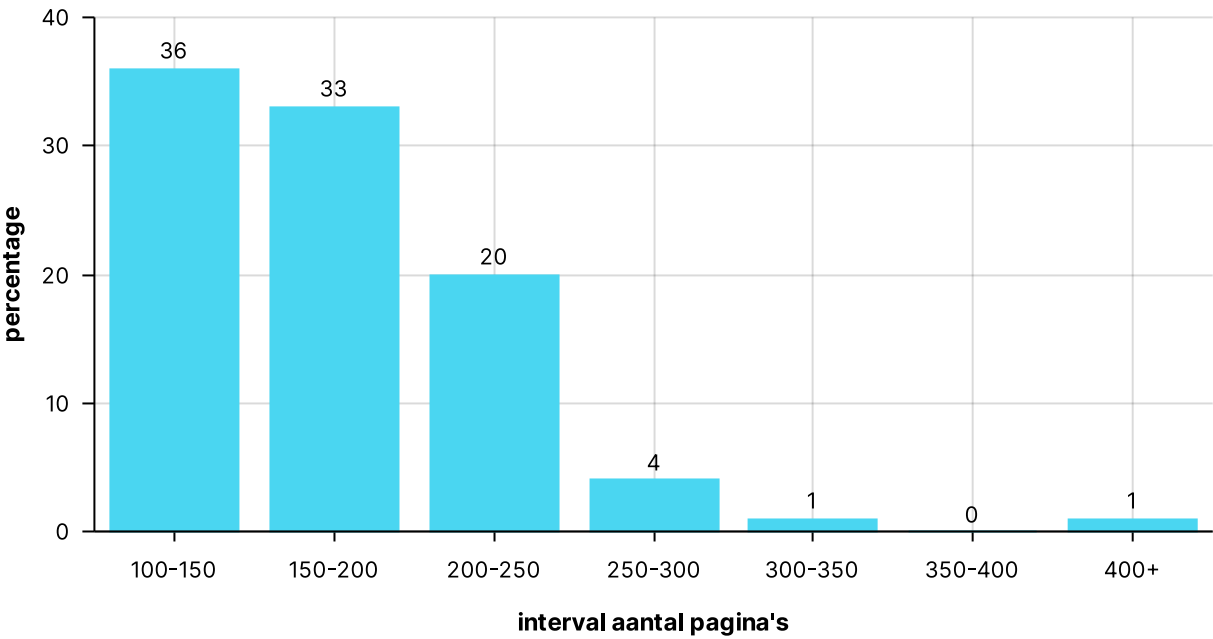

Aantal pagina's

Kwantiteit is zeker niet altijd kwaliteit. En veel tekst op 1 pagina onderbrengen, maakt een jaarverslag niet echt goed leesbaar. Daarbij komt dat een PDF geschaald kan worden naar een A4-formaat (of kleiner/groter). Het aantal pagina's zegt dus niets over de kwaliteit van het jaarverslag, maar loopt wel erg uiteen tussen de verschillende onderwijsinstellingen.

Gemiddeld hebben de instellingen 160 pagina's nodig om verslag te doen over het voorgaande jaar. 15% kan met minder dan 100 pagina's uit, maar er is ook één instelling die 448 pagina's in de PDF nodig heeft.

Omvang jaarverslag (PDF)

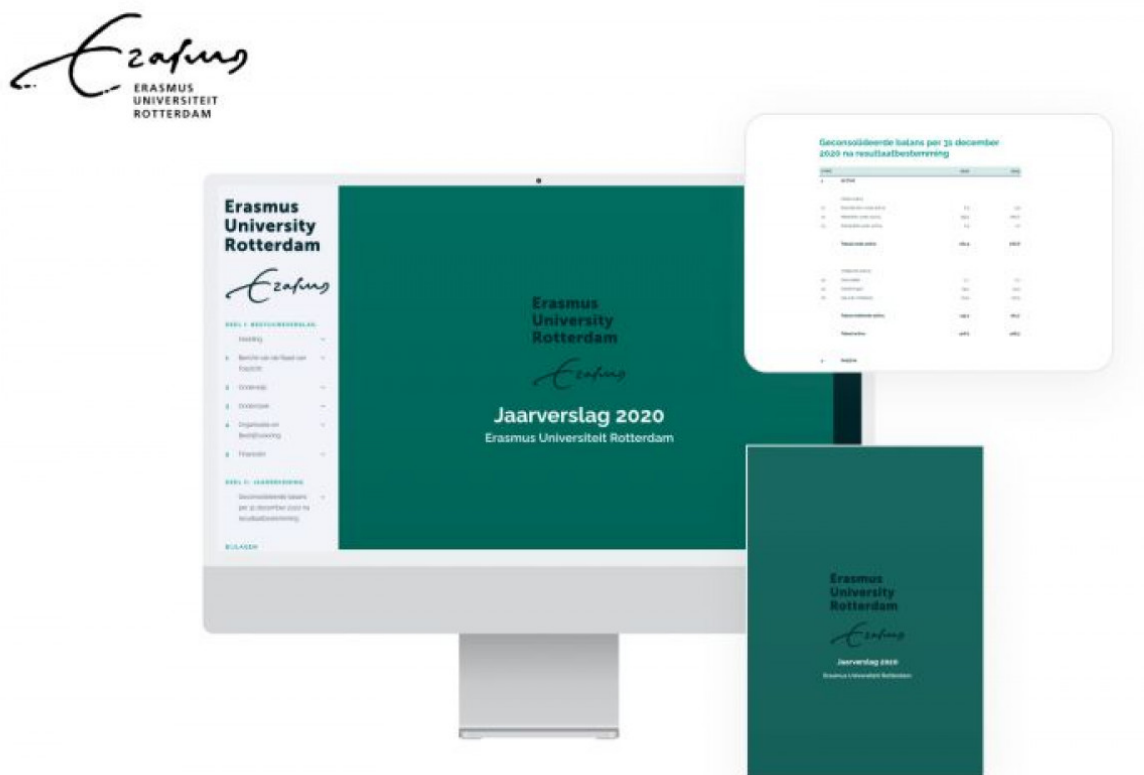

09 PDF + Online + Toegankelijk

Alle onderwijsinstellingen publiceren het jaarverslag in PDF-vorm. 84% daarvan doet dit in een opgemaakt verslag. 22% beschikt ook over een online jaarverslag, dat daarmee ook in vrijwel alle gevallen mobiel toegankelijk is. 11% van de jaarverslagen is ook toegankelijk en voldoet daarmee aan alle onderzoekscriteria.

Het jaarverslag is dan:

- als PDF beschikbaar.
- een opgemaakte PDF.
- beschikbaar als online jaarverslag.
- responsive.
- toegankelijk.

Voorbeeld van een jaarverslag van Erasmus Universiteit Rotterdam dat als opgemaakte PDF en toegankelijke/responsive website wordt gepubliceerd: <https://jaarverslag2020.eur.nl/>.

Colofon

'De Staat Van: jaarverslagen' geeft inzicht in de inhoudelijke en visuele verslaglegging van onderwijsinstellingen (ROC/HBO/WO). Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van de publieke jaarverslagen over 2020, de algemene websites en LinkedIn-pagina's van instellingen en bestuurders.

Het onderzoek is uitgevoerd door ons, iWink. Als [specialist in digitaal publiceren](#) onderzoeken we met regelmaat de markt van online jaarverslagen. Met dit onderzoek brengen we een deel van de onderwijsinstellingen op de hoogte van ontwikkelingen in de branche én laten we ze (en jou dus ook) het gemak ervaren van een digitale publicatie met ons product [Reporting](#). Meer weten? Lees meer informatie, de voordelen en voorbeelden op onze [website](#) of neem [contact](#) op voor meer informatie en/of vragen. Ga naar iwink.nl/reporting.

Wij besteden de uiterste zorg aan de betrouwbaarheid en actualiteit van de weergegeven informatie. Toch kunnen er, ondanks uiterste zorgvuldigheid onjuistheden of onvolledigheden in het onderzoek zijn geslopen. iWink is niet aansprakelijk voor evidente fouten of onjuistheden.

Aan de inhoud van deze website kunnen geen rechten ontleend worden. Uiteraard zullen wij een fout of onjuistheid in het rapport zo snel mogelijk herstellen.

iWink kan niet aansprakelijk worden gesteld voor enigerlei directe of indirecte schade, van welke aard dan ook, die voortvloeit uit of in enig opzicht verband houdt met het rapport.